

gingsmateriaal verder uitvergroet. Een vreemd gebaar transporteert zich doorheen het gehele lichaam, naar een ander lichaam of doorheen de ruimte volgens een volstrekt eigenzinnige logica. Hoogst fascinerend, maar het blijft allemaal vreemd: hebben we misschien andere zintuigen nodig om dit alles te vatten? Een meer nabije blik levert een weinig vertrouwd beeld op, stelt de dominantie van het oog in vraag en ontmaskert de fictie van het transparante lichaam. Maar dat is niet het hele verhaal: de lichamelijke waar *Closer* om draait is niet toegankelijk voor onze zintuigen. In onze ervaringswereld zijn we fundamenteel eenzaam, net zoals de menselijke geest eenzaam is tegenover de ander, de wereld, het lichaam. *Closer* confronteert ons zo treffend met onze grenzen, maar laat ook toe te balanceren op de rand van blindheid en een futuristische verbeelding waarin ons onbekende zintuigen de felbetrachte nabijheid leveren.

Dit is een bijzondere eer die de zon mij persoonlijk bewijst, is de verleidelijke gedachte van meneer Palomar of liever gezegd van het egocentrische en megalomane ik dat in hem huist. Maar het depressieve, zelf vernederende ik dat samen met dat andere ik in hetzelfde omhulsel huist, werpt tegen: iedereen die ogen heeft ziet dat de weerkaatsing hem volgt; we blijven allemaal altijd de gevangenen van de illusie van onze zintuigen en onze geest. Er komt een derde medebewoner tussenbeide, een meer onpartijdig ik: Hoe het ook zij, het betekent dat ik bij de wezens hoor die tot voelen en denken in staat zijn, die in een bepaalde verhouding staan tot de zonnestralen, die waarnemingen en illusies kunnen verklaren en naar waarde kunnen schatten. (...)

Meneer Palomar denkt aan de wereld zonder hem: die oneindige wereld van voor zijn geboorte en die nog veel duisterder wereld van na zijn dood; hij probeert zich de wereld voor te stellen voordat er ogen waren, welke ogen dan ook; en een wereld die morgen door een ramp of door langzame aantasting blind wordt. Wat gebeurt er (gebeurde er, zal er gebeuren) in die wereld? Italo Calvino⁶

HÉÂTRE-ÉLÉVISION

CHOREGRAFIE Boris Charmatz

MET Nuno Bizarro, Boris Charmatz, Julia Cima, Benoît Lachambre, Mathilde Lapostolle, Myriam Lebreton en Philippe Bailleul.

LICHT Yves Godin

PRODUCTIE Association Edna

COPRODUCTIE Kaaithater (Brussels) en vele anderen.

PREMIERE Edinburgh International Festival, 9 augustus 2002.

LA CHAISE

CONCEPT, UITVOERING Boris Charmatz en Julia Cima

PRODUCTIE Association Edna

PREMIERE augustus 2002, Edinburgh International Festival

CLOSER

CHOREGRAFIE Heine R. Avdal, Yukiko Shinozaki

VIDEO-ONTWERP Heine R. Avdal

GELUIDSONTWERP Christoph De Boeck

SCENOGRAFIE Shizuka Hariu

TECHNISCHE ASSISTENTIE Hans Valcke

LICHTONTWERP Arne Lievens

MET Heine R. Avdal, Yukiko Shinozaki, Christoph De Boeck

PRODUCTIE Deep Blue vzw

PREMIERE 14 oktober 2003, Vooruit (Gent)

- 1 Bryan Magee en Martin Milligan, *Beelden van een blinde filosoof*, Amsterdam 2001, p. 242
- 2 Boris Charmatz en Isabelle Launay, *Entretenir: à propos d'une danse contemporaine*, Parijs 2002, p. 28
- 3 De begrippen 'just looking', 'plaatsvinden' en 'locus' van het kijken worden uitgebreid getheoretiseerd door Maaïke Bleeker in haar proefschrift *The Locus of Looking: Dissecting Visuality in the Theatre*, Amsterdam 2002. Zie ook Maaïke Bleeker, 'Cave Dwellers and Postmodernists: The Question of Ontology', *Maska*, vol. 18, nr. 80-81, spring-summer 2002, pp. 57-62
- 4 Magee en Milligan, *ibid.*, p. 14
- 5 *Ibid.* p. 49
- 6 *Ibid.* p. 114
- 7 *Ibid.* p. 102
- 8 Merk op dat Magee elders (*ibid.* pp. 41, 161) onze omgang met de werkelijkheid opvat in termen van 'werktuigen' in plaats van 'afbeeldingen' om een wijdverbreide vergissing te ontcrachten waarbij we de wereld en ons begrip ervan gelijkschakelen. Als hij ertoe neigt het ervaringsaspect van het zien te isoleren, denkt hij zijn stelling echter niet radicaal door.
- 9 Binnen hedendaagse dans is blindheid een breed thema, dat we hier slechts ten dele behandelen. Aanvullingen zijn het onderzoek van Steve Paxton naar contactimprovisatie met blinden, de bewegingstechniek *authentic movement*, de voorstellingen *Blind* (2003) van Alexander Baervoets en *Tracer* (2003) van Benoît Lachambre.
- 10 John M. Hull, *De dagen worden wel kouder maar niet korter. Leven met blindheid*, Utrecht 1992, p. 62
- 11 Rudi Laermans gaat ook kort op dit probleem in in 'Mediale magie', in Hugo Haeghens (ed.), *Mediale bemiddelingen. Over Vincent Dunoyer en anderen*, Maasmechelen, 2003, p. 17. Voor een uitgebreide analyse van het obscene, zie Stefan Hertmans, *Het bedenkelijke. Over het obscene in de cultuur*, Amsterdam, 1999, in het bijzonder het eerste hoofdstuk.
- 12 *Entrainements* was een project van Association Edna en Kulturprogramm Siemens, zie www.entrainements.net.
- 13 De performance werd al eens in augustus 2002 voorgesteld in Edinburgh en is gedocumenteerd door Louise Neri in 'Dance in the Unlimited Field', in *Antipodes. Inside the White Cube*, tent. cat., Londen, White Cube Gallery, nov. 2003, pp. 122-131
- 14 José Saramago, *De stad der blinden*, Amsterdam 1998, p. 295
- 15 Over het werkproces en de dramaturgische keuzes van *Closer*, zie Christoph De Boeck, 'Een genetisch rapport. De genesis van *Closer*, *Etcetera*, jg. 22, nr. 90, febr. 2004, pp. 44-47
- 16 Italo Calvino, *Palomar*, Amsterdam/Antwerpen, 2003, pp. 17-18, 22